

Samoobmana, značenje i posljedice (Meka)

Hatib: dr. Suūd ibn Ibrahim eš-Šurejm

8. redžeb 1440. po Hidžri / 15. mart 2019.

Hvala Allahu zahvalnošću onoga koji priznaje Njegove blagodati i boji se Njegove kazne. Neka je hvaljen Allah, Gospodar nebesa i Gospodar Zemlje, Gospodar svih svjetova! Njemu ponos i dika na nebesima i na Zemlji, On je Silni i Mudri!

Svjedočim da nema boga osim Allaha, Jedinog, Koji druga nema, i svjedočim da je Muhammed Allahov rob i poslanik, prvak prvih i potonjih, Koji je poslan kao milost svjetovima, i kao svjedok i kao donosilac radosnih vijesti i kao poslanik koji opominje, da, po Njegovom naređenju, poziva k Allahu, i kao svjetiljka koja sija.

Neka su Allahova milost, blagoslov i mir na njega, i na njegovu čistu porodicu, i na njegove supruge, majke pravovjernih, i na njegove ashabe i tabiine, i sve one koji ih slijede u dobročinstvu do Sudnjeg dana.

O muslimani, bojte se Allaha onako kako Ga se treba bojati, i držite se čvrstog užeta islama, to je Allahova vječna oporuka prvima i kasnijima: "Mi smo onima kojima je data Knjiga prije vas, a i vama, već zapovjedili da se bojite Allaha." (En-Nisa, 131)

Poštovani vjernici, ljudsko ponašanje i postupci, dobri ili loši, samo su pokazatelji stanja njihovih duša, a duše su poput posuda, svaka posuda daje ono što je u njoj. Postoje ljudi čijim srcima je ovladao nemar i koji misle da će vječno živjeti na ovom svijetu i da ih točak života neće sustići.

Rezultat tog nemara su bijesne nutrine, otrovni jezici i sveuništavajuća uobraženost, samoobmana, pred kojom blijede sva plemenita značenja i moralna svojstva, kao što blijede šare na odjeći.

Takvi ljudi ne znaju za poniznost, samilost, širokogrudnost i blagost. Jedinu kriterij vrednovanja, koje prihvataju zaljubljenici u dunjaluk su: ugled, imetak i pozicija,

zaboravljajući da su to prolazne kategorije koje nemaju ništa s ljudskom nutrinom. Uzvišeni kaže: "Otpaci se odbacuju, dok ono što koristi ljudima ostaje na zemlji."
(Er-Ra'd, 17)

Istinu je rekao Vehb ibn Munebbih kada je svom prijatelju Mekhulu napisao sljedeće: "Svojom vanjštinom postigao si ugled i mjesto kod ljudi, a svojom nutrinom traži mjesto i blizinu kod Allaha, i znaj da jedno isključuje drugo."

Ovo je jasno upozorenje na pogubnost samoobmane i samodivljenja, koji se nisu našli ni kod jednog čovjeka a da nisu upropastili njegovu vjeru i dunjaluk. Da, to je samoobmana koja "jede" dobra djela, uništava poniznost i stvara neprijatelje i mrzitelje. Kada bi samoobmanjeni znao da samoobmanom ruši, a ne gradi svoju kuću, ne bi je zanemario nijedan treptaj oka.

Onaj koji zna pravu vrijednost svoje duše, postaviti će je na njoj prikladno mjesto, voditi će je ispravnim putem, bit će njen povodac i svakome će dati njegovo pravo. Samoobmana se nije pomiješala ni sa jednom stvari a da je nije zaprljala i nije se našla kod osobe a da je nije omalovažila, a to nije nikakvo čudo.

Samo jedna kap samoobmane dovoljna je da zaprlja čitav izvor poniznosti, a općeprihvaćen je princip da ono što opija u velikim količinama, zabranjeno je i u malim količinama. Samoobmana nastaje od pogrešne procjene vlastite ličnosti i pogrešnih mjerila. Čovjeku se učini da posjeduje određene sposobnosti i kvalitete, a ne posjeduje ih, ili ako ih i posjeduje, umjesto da se zahvali Onome Ko mu ih je darovao, on se uobrazi i uzoholi, i počne činiti djela koja se ničim ne mogu opravdati i koja se ne zasnivaju na ispravnim temeljima.

Griješi onaj koji misli da je samoobmana od iste vrste kao i samopouzdanje, jer je, i po temeljima i po posljedicama, samopouzdanje sušta suprotnost samoobmani. Postoje jasne razlike između samoobmane i samopouzdanja: uzrok samopouzdanja je postojanje nečega, a uzrok samoobmane je nedostatak nečega; samopouzdanje je osjećaj ponosa i smirenosti, a samoobmana je umišljanje lažne veličine; samopouzdanje je prirodna osobina, a samoobmana vještačka; samopouzdanje u

čovjeku razvija poniznost, a samoobmana suprotno od toga. Ukratko, samopouzdanje uzdiže, a samoobmana unižava čovjeka. Neko je rekao: “Između samopouzdanja i samoobmane je tanka nit.” Samopouzdanje je ispravna težnja i poželjno moralno svojstvo. Ona je zadovoljstvo i prihvatanje od Boga datih osobina, kojima upravlja poniznost i ubjeđenje da postoji neko ko je iznad i ispod njega, u suprotnom osobine koje posjeduje ili koje misli da posjeduje u njemu će probuditi oholost i nadmenost, a to je suština samoobmane.

Tanka nit koja razdvaja samoobmanu od samopouzdanja je zapravo pretjerano vjerovanje u sebe, do stepena samodivljenja, i kada se ta nit prekine, javlja se samoobmana koja postepeno može eskalirati u najgori oblik umišljenosti i vjerovanja u vlastitu nedodirivost, i koja čovjeka sprečava da vidi istinu i čuje vlastite mahane.

Samoobmana je poput živog pijeska po kojem čovjek ne može hodati normalnim hodom, naprotiv, kada god pokuša izvući jednu nogu, druga potone unutra. Kako će se neko ko je u ovakvom stanju domoći čvrstog tla i stići do svog cilja bez kašnjenja. U hadisu koji je zabilježio Bejheki i drugi, sa dobrim lancem prenosilaca, kaže se: “Tri stvari su upropaštavajuće: pohlepa kojoj se pokorava, strast koja se slijedi i zadivljenost čovjeka samim sobom.”

Samoobmana je stanje agonije nastalo kao rezultat konzumiranja prekomjerne “doze” samodopadljivosti, koja zastire ljudski um i čini da zaboravi pravo Gospodara, svoje i prava drugih, i na kraju ga dovodi u stanje “samouveličavanja” i prisvajanja svojstva lažnog savršenstva i samodivljenja, do te mjere da gubi sposobnost viđenja stvari iz ugla drugih.

On jedino vidi sebe, ne prihvata savjet niti upozorenje, štaviše, on u svojoj samoobmani vidi samopouzdanje i ponos, a u savjetu i upozorenju drugih vidi zavist i ljubomoru. Uvijek nađe izgovor za svoju grešku, sumnjičav je prema kompetencijama drugih i gleda ih očima prezira i podozrenja. Najdraži su mu oni ljudi koji “aminuju” na njegove riječi i mišljenja. Njegove karakterne crte mogle bi se, zbirno, opisati kao negativne, i to je suštinska posljedica i “žetva” samoobmane. U

konačnici, samoobmana je grijeh prema sebi i prema drugima. Prema sebi, u smislu vlastitog precjenjivanja i pripisavanja sebi osobina koje nam ne pripadaju, a prema drugima u smislu njihovog potcjenjivanja i degradiranja. Upotreba dvostrukih standarda, u mjerenju stvari, vodi moralnom srozavanju.

Jedini način da se čovjek spasi samoobmane jeste pravedan stav prema sebi, drugima i prema dunjaluku. Pravedan stav prema sebi znači svijest o supstanci od koje je čovjek stvoren – “ljepljive ilovače”, i da njegova vrijednost ne dolazi od boje kože, porijekla, ugleda i pozicije.

Pravedan stav prema drugima znači svijest da su svi oni Ademovi snovi, a Adem je od zemlje, i da je Allah iz Svoje mudrosti odlikovao jedne nad drugima, i uzdigao jedne nad drugima i po nekoliko stepeni, da bi jedni druge služili, i da je jedini kriterij vrednovanja među njima – bogobožnost. Uzvišeni kaže: “Najugledniji kod Allaha je onaj koji Ga se najviše boji.” (El-Hudžurat, 13)

Muslim bilježi da je Nafi ibn Abdulharis sreo Omera, radijallahu anhu, u Usfanu, nakon što ga je Omer, radijallahu anhu, postavio za namjesnika Meke. Omer ga je upitao: “Kome si povjerio upravu nad stanovnicima Doline (El-Vadi)”, a on je rekao: “Ibn Ebzi.” “A ko je Ibn Ebza”, upitao je Omer. “Jedan od naših oslobođenih robova”, odgovorio je on. Omer ga je u čuđenju upitao: “Povjerio si upravu oslobođenom robu?”, a Nafi je rekao: “Da, on je hafiz Allahove Knjige, i dobar poznavalac nasljednog prava.” Omer reče: “Vaš Vjerovjesnik je rekao: ‘Allah ovom Knjigom uzdiže neke ljude, a neke unižava.’”

Pravedan odnos prema dunjaluku znači svijest da je on prolazna stanica, da je promjenjiv i ne zadržava se u jednom stanju, da kod Allaha ne vrijedi više od krila komarca i da poslije mladosti snage dolazi starost i kajanje.

O samoobmanjeni, kakva je to nepromišljenost? Da si upozoravao svoju dušu na pogubnost samoobmane, ona bi je sigurno odbacila. Zar si zaboravio smrt i nestanak, i je li tvoja duša, iz vida, izgubila tu istinu?

Niko neće tražiti sreću u samoobmani i samodopadljivosti, a da neće, suprotno svojim željama, doživjeti propast i nesreću. Ono što možemo vidjeti u stvarnosti jeste da većina samoobmanjenih i oholih ljudi, u suštini, ne živi sretnim životom, naprotiv oni svakodnevno gutaju gorke pilule svoje obmanjenosti. Ona je za njih poput slane vode, sve što je više piju, više su žedni, i poput otrova koji uzimaju umjesto lijeka, i kako će ozdraviti?!

Istina, oholost u njima stvara prividni osjećaj “napuhanosti”, ali ih taj osjećaj ne uzdiže, nego ih postepeno, a da to i ne primjećuju, vodi prema dnu. Koliko god se “nadula” njihova prsa, u njima nema ništa drugo do zraka, koji im neće pomoći da polete ili se uspnu na vrh planine. Istinu je rekao Uzvišeni Allah: “Ne hodi po zemlji nadmeno, jer zemlju ne možeš probiti ni brda u visinu dostići, sve je to ružno, Gospodaru tvome mrsko.” (El-Isra, 37–38)

Samoobmana ne znači snagu, kao što poniznost i skromnost ne znači slabost. Samoobmanjena osoba je slabić, poniženik pred vlastitom strašću, a ponizna i skromna osoba je junak pred naletima strasti, samoobmane i samodopadljivosti. Znajte, također, da je najveći stepen samoobmane poricanje i nevjerovanje u Allaha, a najniži stepen je odbacivanje istine i preziranje ljudi.

Što se tiče samoobmane koja čovjeka navodi na poricanje i nevjerovanje u Allaha, o njoj je Uzvišeni rekao: “Ima ljudi koji se o Allahu prepiru bez ikakva znanja i bez ikakva nadahnuća i bez Knjige svjetilje, hodeći nadmeno da bi s Allahova puta odvrćali; njih na ovome svijetu čeka poniženje, a na onome svijetu dat ćemo im da iskuse patnju u Ognju” (El-Hadždž, 8–9), tj. idu svojim putem, nadmeno i oholo. Ibn Dževzi, Allah mu se smilovao, prenosi da je Ibn Revandi, bezbožnik koji je bio nadaleko čuven po svojoj oštroumnosti, jednog dana sjeo na most, iscrpljen od gladi, pa je naišla konjica, okićena u svilu i kadifu, i on je upitao: “Čija je ova konjica?” Rečeno mu je: “Tog i tog čovjeka.” Zatim su naišle ljepušaste robinje, pa je rekao: “Čije su ovo robinje?” Rečeno mu je: “Tog i tog čovjeka.” A onda je naišao neki čovjek, na kojem su se vidjeli tragovi neimaštine i bijede, i ubacio mu je u ruke dvije

kore hljeba. On ih je prvo uzeo, a potom ih bacio i rekao: “Zar sve ono (konjica i robinje) pripada tome i tome, a meni su zapale ove dvije korice?” Ovim riječima on se direktno usprotivio svome Gospodaru, oholo i nadmeno, a nije znao da je suprotstavljanje Bogu uzrok stanja u koje je zapao.

Hafiz Zehebi, Allah mu se smilovao, rekao je: “Allah prokleo oštroumnost u kojoj nema imana, a zadovoljan bio slaboumnošću u kojoj ima bogobožnosti.”

S druge strane, samobmana koja navodi čovjeka na odbacivanje istine i omalovažavanje, spomenuta je u hadisu: “Oholost je odbacivanje istine i omalovažavanje ljudi.” (Muslim)

Nevevi je rekao: “Odbacivanje istine je njeno neprihvatanje i negiranje, iz oholosti i nadmenosti, a omalovažavanje ljudi je njihovo preziranje i smatranje manje vrijednim.”

Na kraju, možemo zaključiti da vatru samoobmane ne može ugasiti ništa kao što je mogu ugasiti kur’anski ajeti i Poslanikovi hadisi, koji čovjeka podsjećaju na osnovnu supstancu od koje je nastao, i da su ljudi, u pogledu te supstance, potpuno jednaki i ravnopravni. Njihov otac je Adem, a majka Hava, i ako se zaista žele pohvaliti svojim porijeklom, onda je to ilovača i huda tekućina. Ono što ih kod Allaha čini vrijednim, i što ih uzdiže jedne nad drugima, nije ni imetak, ni ugled, ni porijeklo, ni inteligencija, ni položaj. Istinu je rekao Uzvišeni Allah, kada je obavio: “Vi ste kao i ostali ljudi koje On stvara.” (El-Maida, 18)

Donosite salavate, Allah vam se smilovao, na najbolje stvorenje i najbogobožnijeg čovjeka Muhammeda ibn Abdullaha, vlasnika Havda i šefata, to vam je naredba od vašeg Gospodara, u Njegovoj Knjizi: “Allah i meleki Njegovi blagosilju Vjerovjesnika. O vjernici, blagosiljajte ga i vi i šaljite mu pozdrav!” (El-Ahzab, 56)

Allah podario blagoslov meni i vama u časnom Kur’anu, i okoristio mene i vas njegovim ajetima i mudrom opomenom. Rekoh ovo i od Allaha Uzvišenog tražim

"KOLIKO GOD ZNAČAJNA ULOGA HATIBA BILA ZA USPJEH NJEGOVE HUTBE,
NIŠTA MANJE NE ZAOSTAJE NI ODABIR TEME, ODNOSNO MATERIJJE
KOJU TOKOM HUTBE ELABORIRA." (PREPOROD)

HUTBE

oprost za sebe, vas i sve muslimane od svakog grijeha, a tražite i vi, On mnogo prašta
i milostiv je.

